

AKIM VE GERİLİM ÖLÇÜ TRANSFORMATÖRLERİ MUAYENE YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, elektrik sayaçlarının tesis edildiği ölçüm sisteminde kullanılan akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin üreticileri ve bunları kullananların görev ve sorumlulukları ile tâbi olacakları yükümlülükleri belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, elektrik sayaçlarının tesis edildiği ölçüm sisteminde kullanılan akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin uygunluk değerlendirme işlemleri ile damgalanması esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununun 9 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Akım ölçü transformatörü: Sekonder akımı, normal kullanma şartlarında pratik olarak primer akımla orantılı ve uygun bir bağlantı yönünde primer akımla yaklaşık sıfır derecelik açı kadar faz farkı olan bir ölçü transformatörünü,
- Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,
- Gerilim ölçü transformatörü: Sekonder gerilimi, normal kullanma şartlarında pratik olarak primer gerilimle orantılı ve buna göre uygun bağlantı yönünde yaklaşık sıfır derecelik açı kadar faz farkı olan bir ölçü transformatörünü,
- İl müdürlüğü: Sanayi ve ticaret il müdürlüklerini,
- Kanun: 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununu,
- Metrolojik etiket: Akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin üretim yılı, üreticinin adı, üretim yeri, hangi teknik düzenlemeye göre üretildiğine dair bilgileri, sınıfı, maksimum-minimum çalışma aralıkları gibi bilgileri ihtiva eden etiketini,
- Ölçüler mevzuatı : 3516 Sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu kapsamında yürürlüğe konulan mevzuatı,
- Ulusal tip onay belgesi: 12/11/2004 tarih ve 25641 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletleri Tip Onay Belgesi Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında verilen belgeyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Transformatörlerin Muayenesinde Uygulanacak Usul ve Esaslar

Muayene çeşitleri

MADDE 5 – (1) Akım ve gerilim ölçü transformatörleri aşağıdaki muayenelere tabi tutulurlar.

- İlk muayene,
- Ani muayene,
- Şikayetli muayene.

İlk muayene

MADDE 6 – (1) İlgili teknik düzenlemesine uygun olarak imal edilen veya ithal edilerek yurda getirilen akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin tâbi olduğu muayenedir.

Ani muayene

MADDE 7 – (1) Bakanlık veya il müdürlüğünün gördüğü lüzum veya yazılı ihbar üzerine, akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin bulunduğu yerde yapılan muayenedir. Bu muayenede akım ve gerilim ölçü transformatörü kullanıcısına haber verilmez. Akım ve gerilim ölçü transformatörü kullanıcısı, muayene için gelen görevliye, muayene işlemlerini yapabilmesi için gerekli yardımı gösterir.

Şikayetli muayene

MADDE 8 – (1) Akım ve gerilim ölçü transformatörünün doğru çalışıp çalışmadığını tespit etmek üzere, sahibi veya üçüncü kişilerin yazılı başvurusu üzerine yapılan muayenedir. Bu muayenede aşağıdaki hususlar aranır.

- Herhangi bir şikayet üzerine, transformatörün bağlı bulunduğu il müdürlüğü elemanları tarafından, akım ve gerilim oranlarının metrolojik etiketlerde belirtilen değerlere uygun olarak dönüştürmenin yapıp yapılmadığının kontrolü yapılır.
- Şikayetli muayenede; önce ölçü transformatörünün söküm raporu kontrol edilir. Söküm raporu olmayan ölçü transformatörlerinin muayeneleri yapılmaz.

- c) Şikayetli muayenede hata sınırları, ilgili standartta belirtilen değerler alınır.
ç) Transformatörlerin tip onayı olup olmadığına bakılır.
d) Transformatörler elektriksel muayeneye alınmadan önce gözle fiziki muayeneye alınır. Bu muayene sonucunda metrolojik etiketi kopmuş, mühür yerleri ile oynanmış veya müdahale edilmiş olanları elektriksel muayeneye alınmaz ve bu durum raporda belirtilir.

Standartlar

MADDE 9 – (1) Bu Yönetmeliğin kapsamı içinde bulunan transformatörler hangi teknik düzenlemeye göre üretilmiş ise muayeneler de bu teknik düzenlemeye göre yapılır.

Muayene giderleri

MADDE 10 – (1) Şikayetli ve ani muayene hariç olmak üzere yapılacak olan muayenelerde 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre tahakkuk ettirilecek yolluklar ile muayenelerde gerekli olan araç ve malzemenin taşıma ücretleri, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununun 19 uncu maddesi uyarınca muayene yapılmak üzere gidilen yerdeki akım ve gerilim transformatörlerinin sahiplerince ödenir.

Denetim ve inceleme

MADDE 11 – (1) Bakanlık; ölçüler mevzuatı hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmek için, resmi ve özel kuruluşların kullandıkları akım ve gerilim ölçü transformatörleri ve bunlara ait evrak ve kayıtları denetlemek ve incelemekle yetkilidir.

Hatalı transformatörler

MADDE 12 – (1) Ani muayenelerde, muayene sonunda metrolojik etiket üzerinde belirtilen anma değerleri dışında çalışan transformatörlerin damgaları iptal edilerek; kullanılmayacak şekilde damgalanıp yetki belgesine sahip tamircilere tamir müsaade fişi ile sevk edilerek transformatör muayene istasyonunda Bakanlık veya il müdürlüğü elemanları tarafından yeniden muayeneye tâbi tutulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Transformatörlerin Damgalanmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar

Damgalama

MADDE 13 – (1) Kanun kapsamında bulunan akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin kullanılabilmesi için yetkililerce damgalanmış olması şarttır.

(2) Gerekli durumlarda damgaya ilave olarak akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin sayısı ve metrolojik bilgileri ile ölçüm sonucunda elde edilen diğer bilgileri de içeren bir belge düzenlenebilir.

Metrolojik etiket

MADDE 14 – (1) Transformatörlerin üzerinde metrolojik etiket bulunur. Metrolojik etiketi olmayan transformatörler şebekelerde ölçümde kullanılamazlar. Metrolojik etiket üzerindeki bilgilerin tip onay belgesi kapsamında değerlendirilmesi ve tip onayı ile bu bilgilerin uygunluğunun doğrulanması gerekir. Bu doğrulama sonucunda uygun olanlar damgalanır.

Damga veya etiketin iptali

MADDE 15 – (1) Muayene sonucunda damgalanmış akım ve gerilim ölçü transformatörleri ölçüler mevzuatı hükümlerine uygun bulunmadığı takdirde, damgaları iptal edilerek kullanımdan men edilir.

Ölçü transformatörleri muayene istasyonları hata payı

MADDE 16 – (1) Akım ve gerilim ölçü transformatörleri muayene istasyonları hata paylarının hesaplanması aşağıdaki formüle göre yapılmalıdır.

$$\% \text{ Oran hatası} = \frac{\text{test değeri} - \text{referans değeri}}{\text{referans değeri}} \times 100$$

test değeri : Test edilen transformatörün sekonder değeri

referans değeri : Etalon transformatörün sekonder değeri

(2) Akım ve gerilim ölçü transformatörleri hata payları teknik düzenlemesinde belirtildiği şekilde, transformatörlerin sınıfı ile orantılı olduğundan, değerler sınıf 1 için $\% \pm 1$; sınıf 2 için $\% \pm 2$ v.b. şeklinde alınır.

(3) Akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin primer ve sekonder vektörleri arasındaki faz farkı (faz kayması) dakika veya santiradyan olarak ölçülür.

Ölçü transformatörleri muayene istasyonları faaliyeti için gerekli belgeler

MADDE 17 – (1) Ölçü transformatörleri muayene istasyonlarının Bakanlık tarafından muayene edilmesinden sonra sicil ve muayene kartı düzenlenir. Söz konusu istasyonlar yetki belgesi ile işyeri uygunluk belgesi alınmasını müteakip faaliyetine başlayabilirler.

(2) Transformatör muayeneleri; standartlarda belirtilen yöntemlere uygun olarak, kalibre edilmiş etalon cihazlar ile yapılır.

Kullanımda olan akım ve gerilim ölçü transformatörleri

MADDE 18 – (1) Şebekede kullanılan ve doğru çalıştığı anlaşılan akım ve gerilim ölçü transformatörlerinin kullanımına devam edilir. Arızalı ve müdahale edildiği anlaşılan akım ve gerilim ölçü transformatörleri kullanımdan men edilirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik 1/1/2008 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.